ПОЈЕДИНИ БРОЈ — 75 ПАРА.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. — Претплата је 180 дин. на годину, 90 дин. на пола године, 45 дин. на четврт год.; за Америку 5 долара на годину. — Претплатити се може бар на четврт године.

Издавалац „Застава“ деон. друштво.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Поштарина плаћена у готовом.

Рукописи за лист шаљу се на уредништво „Заставе“, а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Лазарева улица број 14. — Телефон број 110. — Рукописи се не враћају натраг.

Издавалац „Застава“ деон. друштво.

Број 119. Нови Сад, у среду 31. маја 1922. Година LIII.

Неспоразум с Италијом.

Тврдоглавост, неморалност и глупост Талијанска су просто за чуђење. Никада се досада Италија у својој историји није понашала тако неразумно, као у садашњим односима с нама; збиља је за чуђење, зашто Италија води ову чудну политику. Нама треба излаз на море, то је наше животно питање, а тај излаз на море хоће Италија да нам затвори. Зашто и крошто, то је неразумљиво. Шовинизам талијански спомиње: mare nostrum, italianisima и друге фразе, које су без икаквог смисла а најмање одговарају правом стању ствари, јер на Јадранском мору има најмање три народа.

Много је вероватнији економски разлог, да нам спрече излаз на море, да би могли лакше контролисати, куповати и продавати економске производе не само наше већ и свима државама дунавским. За ту сврху они имају два средства једно мирно и лепо, а друго насилно. Зашто Италија бира насиље место мирног споразума? То не зна ни сама. Свака држава и народ могу бити присиљени на нешто; само онда остаје огорчење и изазива освету. Док пријатељски начин може да изазове благодарност, Талијанци могу спречавати и спречити да ми изађемо на море, али не треба да се варају, да ће то донети њима мира и користи као што и нама не доноси. Они су нам прво нудили за фирму: Далмацију читаву и Скадар, но ми смо одбили. Нама би требало дуго година док се створи пруга и пристаниште; него би то било депласирање животног средства, читава економска револуција, а напуштање наших српских, хрватских и словеначких националних интереса. Због тога многи Хрвати греше кад пребацују г. Пашићу да се није обзирао на хрватске интересе и да му је преча била Албанија. Но факта тврде противно.

У вези с тим је кружила недавно вест да ће наш краљ постати и албански.

То свакако не би било згорег и ми би паметном управом могли за увек везати Албанце за нас. Али ако ово хоће да значи одбити нас од Ријеке ми опет нећемо пристати на то, а Хрвати ће и опет кукати како их ми пренебрегавамо, а не виде или или неће да виде осионост талијанску у питању Ријеке. Ето, сада и поред изричног рапалског уговора, и где ми добијамо Сушак и луку Барош, они на силу Бога хоће да протумаче јасан текст, криво и неправедно. А да би нас приморали да признамо њихово тумачење текста, они неће да испразне трећу зону у Далмацији, догод не пристанемо на оно како они хоће.

Браћа Хрвати ће можда и опет да бацају дрвље и камење на нас. А треба знати да су свему криви Талијанци и да њихова тврдоглавост неће да попусти. Па докле тако? То сам Бог зна. Међутим то је јавна тајна у свету, да је питање Ријеке питање нашег живота и да се наш економски живот неће донде поправити док се ово питање не реши. Треба запитати ма кога финансијера или економисту, сваки ће почети: „Док се питање Ријеке не реши, ваш шанж ће такође бити нерешен.“ Зато треба радити, преговарати, утицати и објашњавати.

Неразумно и жалосно је, да се Талијанци понашају према нама на такав један нитковски начин за који нисмо дали никаква повода. Место да пријатељски раде са нама што би и нама и њима користило, они хоће да нас туторишу и тероришу. Они би на крају анализе, хтели да искључе ма чију конкуренцију а то значи нашу економску самосталност, А та је замисао такође неразумна; тек ваљда неће државе, које су много даље од нас и Италије моћи конкурисати нама који се додирујемо. Али Талијанци треба да разумеју да није оно бољи трговац ко више заради, већ онај ко има већи промет.

Л.

Долазак и боравак Војводе од Јорка Краљева кума у Београд.

Париз, 30. маја. Из Лондона потврђују вест, да ће Војвода од Јорка у пратњи пуковника Ватерхауса кренути 3. јуна за Београд на свадбу Краља Александра.

Лондон, 30. маја. Војвода од Јорка у пратњи свог приватног секретара пуковника Ватерхауса полази 3. јуна за Београд. Војвода од Јорка напустиће Београд други дан после свадбе.

Еухаристична процесија.

Рим, 30. маја. На еухаристичкој процесији учествовало је 4 кардинала, 400 бискупа са многобројним свештенством и стотину хиљада грађана, које је на тргу Св. Петра посматрало илуминацију базилике.

Званичан извештај о свечаностима приликом Краљева венчања.

Београд, 30. маја. За време свечаности приликом венчања Њ. В. Краља Александра са принцезом Маријом одбор ће издавати нарочите извештаје о свечаностима од 5.—9. јуна и то 3—4 пута дневно. Накнадно ће се објавити време и место, где ће се извештаји примати. Изасланства и дипломатски кор добиваће билтене на француском језику.

Легитимације за учеснике при венчању Краљевом.

Београд, 30. маја. Скреће се пажња свим лицима, који су ради да учествују при венчању Краљевом у Саб. цркви, да лично или преко опуномоћеника изваде своје легитимације најдаље до 3. јуна у Маршалату Двора.

Концесије Италији у Русији.

Париз, 30. маја. Из Рима јављају, да је италијанска влада закључењем економског споразума са Русијом добила концесију на експлоатацији сто хиљада хектара земље у Украјини и Кубану. Руска пристаништа у Црном Мору слободне су за италијанску робу. Италија пак проглашује Трст слободним пристаништем за робу из Русије.

Браћану у Букурешту.

Букурешт, 30. маја. Сутра се враћа председник владе Браћану из Париза.

Концесије Штандард Ел Комп. на Ријеци.

Париз, 30. маја. „Њујорк-Хералд“ јавља, да је италијанска влада дала концесије Штандард Ел Комп. на Ријеци.

ПОДЛИСТАК.

Б. М. Кордунаш:

РАДЕ РАПАЈИЋ

народни гуслар.

(Наставак).

Иза Раде Рапајића остадоше српском народу у аманет његове двије штампане књиге народних умотворина из 1892. године И то прва „Српске народне пјесме“; а друга: „Српске народне приповјетке“; па, да се чила Србадија њима кријепи и наслађује и послије смрти његове, као што је у њима имала велико уживање за живота његова, ђе се год гуслар Рапајић десио. Рапајићеве су приповијетке прожете здравим народним хумором и животом, ватреном сатиром.[1])

Коме је, надаље, познато, како је лијепо покојни гуслар Раде Рапајић на сваком мјесту предусретан од нашега народа, тај ће боље појмити велики губитак смрћу његовом. Ђе се гођ гуслар Рапајић за живота свога дешавао, ту је владала необична живахност и раздраганост, ту је текло бурно веселље, „ка голема река“. За Рапајића, кад је дошао у неко село, отимали су се сељани: коме ће на конак; те да га што боље удоме.

Гуслар Рапајић је подржавао и потпомагао у много распиривати и онако доста будну свијест Србинову својим јавор-гуслама, сјећајући народ (од Зрмање до Петрове Горе, и од босанске међе, па до Гомирја), на прошлу славу Србинову, пјевајући му све: Српску славу и српске јунаке, љуте битке, муке свакојаке“. С тијем се кријепио народ наш, с тијем се умно јачао, с тијем је бивао челичнији дух српски — дух горњокрајишког народа српског.

У времену гусларског дјеловања Раде Рапајића пуно се радило, да се овамошњи српски народ одроди од своје вјере и народности српске. Чак нам се на све зубе викало: „Нема Срба!“ Још није тачно установљено: чији су то тако незрели упљувци били? — Да ли, збиља, домаћи (Старчевићеви), или туђински — бечки, пештански? — Ама та јадна и немоћна напрезања, потврђујемо данас, у вјерском, а поготово у народносном погледу бјеху скроз узалудна. Томе махнитом негирању има се захвалити, што се је српска народносна свијест тако бујно и нагло, за црно жуте ере од седамдесетих година прошлог вијека па овамо, развила; а Рапајићеве јавор-гусле (уз остале другарице), узносећи славу српску, чиниле су тим обијесним насртајима у народу најјачи устук и смртоносни утук. Раде Рапајић љубио је и штовао вјеру и народност српску своју нада све. Доказ су томе и оне одвратне појаве,[2]) што их почини Др. Лука Марјановић професор загребачког свеучилишта, биљежећи његове народне пјесме српске. Још нам је живо у памети, како је Марјановић чак и самог гуслара Раду упућивао и учио, да не пјева:

„А Србину вјера не донаша,
Да он моли Туре некрштено; већ да би лепше било, да то промијени и овако пјева:
„А кршћану вјера не донаша,
Да он моли Туре некрштено“.

Јер шта је то "Србин" — то није ништа, и. т. д.

За Стојана Јанковића пјевао је Рапајић у пјесми:

„Стојан једе крмећега меса“, а др. Марјановић је и то исправљао и наговарао Рапајића да пјева:

„Тамо Стојан уз'о вруштикати“.

Томе Марјановићевом „вруштикати“, Раде би се увијек грохотом насмијао, кад би се о том само нешто споменуло. Рапајић није могао себи претставити, да би Стојан Јанковић „узео вруштикати“. [1])

Др. Лука Марјановић биљежио је српске народне пјесме Раде Рапајића за „Hrv. Matici“, али још до данас те Рапајићеве пјесме није „Matica Hrv.“ у својим издањима изнијела. Мило ми је, што сам тако успио, да сам на вријеме ту тешку лагу од братске „Hrv. Matice“ откловио.

Др. Марјановић је с гусларом Рапајићем прошао, ето како се види у малом овђе, а опширније је у Рапајићевим „Срп. нар. пјесмама“; али са српским народним гусларом Илијом Трицом[2]) из Црне Власти у Лици за посве је набелајисао. Ту га ни плитвички слап од грјеха није могао опрати.

Тако је исто др. Ђуро Шурмин у загребачком „Vijenci“ објавио фабрицирање припјева,[3]) који ће на крају тих хрв. народних пјесама „Matice Hrv.“ бити штампани, надодајући, како су му ти стихови „u jedno karakteričnі za shvaćanje i mišljenje narodno o pjesmama“. Ну, послије мог чланка у „Бос. Вили“ 1894. број 11. и 12. „Књижевна крађа и фабрицирање припјева“, нема у опће гласа о тим Шурминовим фалсифицираним припјевима у „Hrv. nar. pjesmama“, Matice Hrv.“ Радујем се, што сам и ту бруку на вријеме изнио, те није штампана у издањима „Matice Hrv.“

(Свршиће се).

[1]) Види „Заставу“ број 19., 1893.

[2]) Види предговор Рапајићевих „Српских народних пјесама“.

[1]) Види „Бос Вилу“ 1892, бр. 7., 18.—21. „књижевна писма“ I. и II. од М. Б. К.

[2]) Види новосадску „Заставу“ 1903., број 1[illegible]2.; па загребачки „Србобран“ за 1898., број 119. до 12[illegible]., те опет „Србобран“ за 1899., број 36. до 38.

[3]) Фабрицирани припјев, оглашен по дру Шурмину у загребачком „Вијенцу“ за 1[illegible]92., преносим овђе дословно ради угледа, па да се поштовани читаоци барем насмију толикој безглавности. Припјев гласи:

„Već da nema (Roša) i neka da nema,
Jer su mi gusle pokvarile,
A i gudcu žica pretrgnula.
Pa govori kraljeviću Marko:
„Ovo j' momče od strane hrvatske(!!),
Što je ovu pesmu ispivalo,
A zato je pisma od Hrvata (!!),
Ama nije od mladi Nijemaca (!!)
Niti jeste od mladi Madžara,
Nit' od nikog drugog, pobratime,
Veće brate od sami Hrvata“.
Onda je bilo, sad se spominjalo“.

(О том даље види: „Бос. Вилу“ за 1894. број 11. и 1[illegible].)

Око енглеско-ирског споразума.

Лондон, 30. маја. У Лондону су се састали потписници енглеско-ирског споразума. Ирски делегати даће разјашњења о последњем пакту и да означе однос пакта према уговору. Колини је изјавио, да су Ирци морали склопити пакт да би избегли грађански рат.

Совјети желе да адмирал Хинце буде немачки амбасадор у Москви.

Париз, 30. маја. Према депешама из Берлина совјетска влада изразила је жељу немачкој влади, да адмирал Хинце буде наименован за немачког амбасадора у Москви. Познато је, да је некада адмирал Хинце био додељен на службу руском цару, он је најодлучнији поборник немачко-руског савеза, па је још и пре рата радио на зближењу обају земаља, па је то наставио и за време бољшевизма. После рата био је неколико пута у Русији у тајној мисији. Јасно је према овоме шта значи наименовање Хинца за немачког амбасадора у Москви.

Поенкаре се још није одлучио према хашкој конференцији.

Париз, 30. маја. Још нису познате одлуке Поенкареа односно евентуалног учешћа Француске на конференцији у Хагу. Могуће је, да ће Поенкаре консултовати француски парламенат и изложити му услове под којима би Француска могла узети учешћа у хашкој конференцији. Изгледа, да је Поенкаре склон да усвоји гледиште Сједињених Држава као што је показао солидарност са Белгијом. Поенкаре ће дати изјаву у парламенту, којом ће одговорити на интерпелације о спољној политици Француске.

Резултат избора у Мађарској.

Будимпешта, 30. маја. Први дан избора за мађарски парламенат донео је велику победу влади са 76 посланика према 7 у опозицији. У 21 округу имају се обавити накнадни избори. Занимљиво је, да су велики противници данашње владе, међу њима познати Фридрих, бивши председник владе остали без мандата. Социјал-демократе добили су знатан број гласова.

Мађарска укида логоре интернираца.

Будимпешта, 30. маја. Мађарска влада одлучила је, да се укину логори интернираца и да се интернирци пусте на слободу, као и да се скине полицијски надзор са особа, за које је то било наређено.

Комисије за разграничење завршиле свој посао.

Будимпешта, 30. маја. Четир комисије за разграничење завршиле су свој рад и поднеће свој извештај Друштву Народа.

Конгрес аграрне уније у Софији.

Бордо, 30. маја. У Софији је одржан конгрес аграрке уније, на којем је учествовало 50 хиљада делегата. За председника је изабран министар унут. дела Даскалов.

Економско продирање Немачке.

Бордо, 30. маја. Сви новчани заводи и банке у Румунији спојиле су се у Дајч-Банк. Ово је нови покушај економског продирања Немачке у Румунију.

Судар парода.

Париз, 30. маја. Теретни пароброд „Орегон“ сударио се са транспортним паробродом „Велтпринц“ код Алтоне. Шест механичара, који су били на палуби мртви су, а тројица су рањена. Велтпринц је после пола сата потонуо.

Немачки амбасадор у Америци.

Бордо, 30. маја. Нови немачки амбасадор у Вашингтону Викфелд стигао у Њујорк, али је заборавио акредитива потписана од Еберта. Из Њујорка је телеграфски замолио, да му се пошаљу нова акредитивна писма, да би могао бити примљен у Белу кућу.

Конгрес жена.

Хановер, 30. маја. Конгрес жена у Хагу, у којем су учествовале жене из 30 држава завршен је после осмо-дневне конференције. На конгресу је била и делегат југословенских жена гђа Делфа Иванић, која је и активно узела учешћа у раду конгреса. Комисија за морал, женско питање, врло је вредно радила, говорила је и гђа Делфа Иванић. У част учесника приређени су банкети и разне забаве. Делегати су по свршетку конгреса из Хага отишли у унутрашњост да обиђу знамените сликарске збирке.

Накнадни избори у Ердељу.

Букурешт, 30. маја. На накнадним изборима у Ердељу добила је влада 3 представника а мађарска мањина једног.

Грчка влада против упада Бугара у Македонију.

Атина, 30. маја. Грчка влада предузела је мере, да се спречи упадање бугарских банди у Мађедонију.

Грчки митрополит против упада Арбанаса у Епир.

Атина, 30. маја. Грчки митрополит послао је Лорду Цецилу протест против упадања Арбанаса у Северни Епир.

Крај еухаристичког конгреса.

Рим, 30. маја. Данас пре подне свечано је затворен еухаристички конгрес.

Мере за одржање реда у Италији.

Париз, 30. маја. Да би се избегли нереди и сукоби Факта је забранио зборове и процесије.

Смрт проналазача соде.

Хановер, 30 маја. У Брислу је умро Ернест Солвеј славни проналазач соде год. 1887.

Неколико искрених речи нашој немачкој штампи.

Случај са ђаковачким бискупом Акшамовићем у Руми најбоље доказује, до чега може доћи држање наших немачких суграђана под упливом нетактичног писања наше домаће немачке штампе, чији најизразитији представник јесте новосадски дневник „Дајчес Фолксблат“.

Бискуп Акшамовић је најплеменитији и најискренији представник словенске мисли и државотворности, достојни наследник владичанске столице великог словена Јураја Штросмајера. Вршећи каноничку визитацију бискуп Акшамовић је приспео ономад и у Руму, у Срему. Тамошњи Немци, ма да су католици нису хтели да учествују у дочеку свога бискупа.

У свом говору, бискуп је с обзиром на таково њихово држање рекао ово: „Међународним уговорима зајамчене су границе свакој држави и све националне мањине у тим границама морају бити мирни и лојални грађани и само тако могу уживати потпуно нашу словенску гостољубивост и помирљивост“.

Ово је случај са бискупом Акшамовићем. Други случај са г. Николом Марковићем, среским начелником у Тополи, карактерише само писање главног овдашњег немачког органа „Дајчес Фолксблат“. Овај начелник није дозволио немачки збор у Секићу, јер молба за збор није имала прописно таксених марака, што је и правно а и у другом политичком погледу спадало потпуно у његову компетенцију. То је било доста па да се „Фолксблат“ толико заборави да је на уводном месту, због ове ситнице, претио не само државним него чак и „интернационалним скандалом“!

Ова два случаја јасно доказују куда и како далеко је забасала наша немачка штампа у својој неполитичности и нетактичности.

У нашем последњем чланку „Наши Немци“ доказали смо да су наши суграђани Немци лојалан елеменат и да је улога наше домаће немачке штампе у томе, да тај дух у њима одржи и развијају а не да га прераним и неумесним борбеним ставом трују. Према свему изгледа да је наша немачка штампа заражена мегаломанијом политичких наследника великог реалног политичара Бизмарка, који је такову политику као погибаону сматрао, и која је Немачку довела до изолације, омражености и пропасти. У Немачкој су после Бизмарка, осим војничке касте, водили главну реч универзитетски професори, људи теорија (н. пр. Делбрик и т. д.), који су оставили тло реалне политике и за које је Бизмарк пакосно рекао: „Vierzig Professoren — das Vaterland verloren“, што би на српском одговарало: „четрдесет професора — отаџбина пропасти мора“... То важи специјално за немачке професоре, јер, например, у слободној Србији су били баш професори, који су се показали као најреалнији политичари. Писање наше немачке штампе дише тим „професорским“ духом плус црножутим административним духом пропале Аустрије. Ми у писању наше немачке штампе не видимо да тамо пишу људи који знају реално и политички да мисле; и сувише су провинцијални али са претензијама на широке политичке хоризонте. То би у нашим очима било, само по себи, само смешно, да на жалост нема рђавог уплива на држање наших тресвених, лојалних и вредних суграђана Немаца. Зато баш у интересу тих самих суграђана пратићемо будно писање наше немачке штампе, већ и зато да би она осетила истину оне немачке пословице која вели: Es ist gesorgt dass die Bäume nicht in den Himmel wachsen“. А то би било по нашему: Природа се постарала да дрвеће не расте до неба“.

Ако пак наша немачка дрвећа буду расла нормално и лепо успевала — ми ћемо бити први, који ћемо се томе искрено радовати. Оволико за сада.

О. С—ћ.

Велики управни савет патријаршије.

У Карловцима заседа још велики духовни суд патријаршије и као апелациони суд решава брачне спорове, који се нагомилали од последњих заседања. И чим он заврши свој посао сазваће се велики управни савет. И њега чекају многи предмети за решавање, а има да регулише и неке односе у управи православне цркве у митрополији карловачкој и дабро-босанској, пошто су избили приговори и протести са стране епарх. представника. Народ тражи управу, која се ослања на закон, а не наредбе појединих људи, који представљају власт.

Оснивање српског владичанства у Темишвару.

Покренуто је питање попуњења епископа у Темишвару за Србе у Румунији. Треба укинути новоосновану епископију у Кикинди, која је сасвим непотребна и сувишна а епископа поставити у Темишвару.

ВЕСТИ.

— **Библиотека Матице Српске.** Просветни одсек у својој последњој седници, саслушао је библиотекаров реферат о уређивању библиотске, која се технички уређује по једном америчанском систему. по којем су књиге сигниране бројем ормана, полице и бројем књиге у полици почевши од лева на десно. Библиотека ће се састојати из два одсека, из „одсека за проучавање Војводине“, који се сређује у горњим просторијама библиотеке, где ће бити и читаоница часописа. Уложиће се сва добра воља свију матичиних фактора, да овај одсек буде први у отаџбини, те да буде извор нове науке у војвођанској области. Јавна ће се библиотека отворити у приземљу, где се сређује литература за опште образовање. Јавна библиотека, ако икако буде могуће, отвориће се почетком новембра о. г, и данас је већ тако снабдевена, да ће прилично задовољити потребе самообразовање студената. раденика и остале напредне публике.

— **Физикатски извештај града Новог Сада.** У недељи од 21—28 маја било је на подручју града Новог Сада случајева заразних болести од врућице: заостао 1, приновљен 1, свега остало 2. од шарлаха: заостало 2, оздравио 1, свега остало 1. За то време родило се 12/6 мушких и 6 женских, умрло је 12/9 мушких и 3 женске, од тога деце испод једне године 2.

— **Ретке старине.** У излогу овдашње радње Петровић и др. (у матичиној згради) изложене су ретке старине: један стари ханџар и три кубурњаче. На ханџару је запис на староперзијском језику; по том запису ханџар је зготовљен у дванајестом веку. Кубурњаче су новијег порекла, две су по записима на њима зготовљене у Италији у петнајестом веку, а једној се не зна порекло. Ове ретке старине купио је у Скадру од једног Арнаутина г. Сава Лазић, капетан прве класе при команди прве армије. По причању тога Арнаутина ово старинско оружје се чувало у његовој породици од памтивека као породична драгоценост, но услед сиромаштва он га је продао. Љубитељи старина треба да се заинтересују за ово старинско оружје.

— **Одгобођен загребачки велики сајам.** Управа загребачког Збора извештава, да је загребачки Велевашар Мустара који је требао бити од 8—15 јуна о. г. одгођен на време од 17. јуна до 2. јула о. г. Значке и легитимације купљене за Велевашар од 3—15 јуна важе зу време од 17. јуна до 2. јула.

— **Родитељски састанак у Мушкој Гимназији.** У петак 2. јуна у 6 часова после подне, одржаће се родитељски састанак у Мушкој Гимназији. Умољавају се родитељи и професори да у што већем броју дођу на овај састанак, јер ће се на њему расправљати више важних питања у корист нашег школског подмлатка.

— **Возни ред на жељезницама од 1. јуна.** По новом возном реду на жељезницама од 1. јуна важи овај распоред: Мешовити воз из Новог Сада за Београд полази у 23 сата, а из Београда у Нови Сад у 20^{02}. — Путнички воз из Н. Сада за Сомбор полази у 3^{20}, а из Сомбора у Н. Сад у 6^{15}; мешовити воз из Н. Сада за Сомбор у 17^{10}, а из Сомбора за Н. Сад у 17^{59}. — Путнички воз из Новог Сада за Суботицу полази у 4^{40}, а из Суботице за Нови Сад у 21^{33}. — На прузи Н. Сад, Ст. Бечеј—Сента и обратно иде путнички воз за Н. Врбас у 4 сата сваки дан преко Ст. Бечеја, а из Сенте полази у 7^{12}. — Мешовити воз из Н. Врбаса полази у 16^{06} преко Ст. Бечеја, а за Сенту 17^{30}. На прузи Нови Сад—Тител полази мешовити воз из Н. Сада за Тител у 7^{25} и 18^{01}, а из Титела за Нови Сад у 6^{27} и 15^{36}. — Из Н. Сада за Беочин полази мешовити воз у 18^{15}, а из Беочина за Нови Сад у 6^{57}.

— **Ко може бити члан „Друштва за Срп. Нар. Позориште“.** Издржавајући путујућу позоришну дружину, која, за сада, обилази наша места у Војводини, „Друштво за Срп. Нар. Позориште“ у Новом Саду врши један врло важан национални и просветни рзд. Стога је потребно да наши родо-

љуби у што већем броју постану чланови тога друштва, настављајући тиме рад наших предака, који су много жртвовали и учинили за позоришну уметност у Војводини. Члан друштва може бити сваки поданик наше Краљевине, кога управни одбор као таквог прими, а главна скупштина потврди. Чланови су: добротвори, који плате једанпут за свагда 1000 динара, и редовни чланови, који плаћају 200 динара чланарине, коју своту могу да уплате најдуже у току три године. Чланови могу бити наше општине и установе, и оне плаћају једанпут за свагда 500 динара чланарине.

— **Начевник града Новог Сада.** Београдска „Правда“ доноси вест, да је Министарство Унутрашњих Дела именовало г. др. Жарка Стефановића за градског начелника у Новом Саду. Надамо се, да ће нови начелник умети достојно и успешно да заштити и унапреди интересе Новог Сада, те га у то име поздрављамо и желимо да што пре заузме своје место.

—**Жандармеријски официрски испити у Каменици.** Комисија за испитивање кандидата за официрски чин у жандармерији радиће у Каменици. До сада има 50 пријављених кандидата.

— **Колико има нашег живља у суседним државама.** Нашег живља има још у приличном броју у суседним државама. Тако, Срба, Хрвата и Словенаца има: у Мађарској 362.000, у Румунији 103.000, у Аустрији 92.000, а у Италији 621.000 душа. Пошто ће се на седницама Друштва Народа у Прагу, почетком јуна ове године, расправљати о заштити народносних мањина, то би требало устати у одбрану основних политичких и културних права и наше браће настањене по туђим државама.

— **Поклон Краљици.** Београдско удружење „Пријатеља Француске“ поклониће нашој будућој Краљици Марији малу француску библиотеку у богатом, марокенском повезу, уметнички израђеном. На корицама је утиснуто златно слово М.

— **Ухваћен атентатор у Суботици.** Учесници недавног атентата са бомбама у Будимпешти (у Дуванској улици) разбегли су се. За њима је вредно трагала пештанска полиција и толико је докучила, да су они побегли у Београд. На то је наша полиција наставила трагање, и заменик шефа кривичног одељења у Суботици, г. Васа Јовановић успео је после подужег времена да ухапси у Суботици Гезу Бала, једног од учесника у пештанском атентату. После кратког испитивања, Геза Бала све је признао. Неко време се крио у Београду, одатле је дошао у Сенту, где је био неко време притворен, јер није имао пасош, а одавде је дошао у Суботицу, где га је градски капетан г. Јовановић на улици препознао. У току истраге дошло се до врло важних података о раду удружења „Мађара који се дуде“ у Будимпешти, на основу чега се очекују сензациона хапшења личности на вишим положајима у Мађарској.

— **Како је на Палићу а како на Новосадском Штранду.** У нашем граду опште је незадовољство са управљањем Штранда. Управа је искористила разне прилике, да се наплаћује. Тако например, плаћа се и улазница за оне, који долазе да се прођу по Штранду: по особи се плаћа три динара! Ми не знамо купатило, ни на суву, ни на мору, где плаћају улазну цену и шетачи. То је можда, овде у Новом Саду, за гледање „лепих облика“?! Изгледа нам да градски сенат у Суботици боље штити интересе својих грађана. На Палићу се удешава ново блатно купатило, а основано је и друштво „Комерција“ за уређивање „Штранда“. Над једним и над другим врши градски сенат строги надзор. Тако, на пример, дозвољено је да се карте за купатило „Штранд“ подигну са 1 и по динара на 2 динара, али само у том случају, када друштво спроведе планирање зидања, Даље, за гимнастичке справе, које ће се подићи, и за употребу столица за одмор друштво неће смети убирати никакве изванредне таксе. Код нас пак купање на Штранду скупље стаје него летовање на мору, где је сваком под овим лепим небом омогућено да што јефтиније прође — без легитимација с фотографијом итд.

ИЗ СКУПШТИНСКИХ КРУГОВА.

Од нашег специјалног извештача.

Београд, 30. маја.

Ранг намесника за Хрватску и Славонију приликом свечаности.

Намесник за Хрватску и Славонију Јурај Деметровић изједначен је приликом свечаности венчања Краљевог у рангу са окружним начелницима.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ.

Од нашег специјалног извештача.

Пуљ против непатриотског писање наше штампе.

Крк, 30. маја. Грађани града Пуља држали су народни збор поводом непријатељског писања наше штампе. Донета је резолуција против писања наше штампе, а замолиће се, да се у будуће наша штампа уздржи од таквог писања, јер се на тај начин код становништва, које је још под туђином, ствара извесна мржња свога народа.

Ухапшен италијански шпијун.

Бакар, 30. маја. Синоћ је ухваћен у шпијунажи на италијанској граници према Ракеку Берто Урбан, фратер и управитељ италијанске школе у Постојни. Код њега су нађени документи, који компромитују и наше и италијанске личности. Приликом истраге утврђена је злоупотреба положаја, који је поменути фратар вешто, подло знао искористити, те на тај начин вршио шпијунажу по целој земљи. Он је путовао чак и у Љубљану, Загреб и Београд где је тобоже као члан појединих покрајинских редакција интервуисао поједине личности и црпео податке за италијанске власти. На тај начин италијанска штампа имала је неисцрпив извор о нашем, и онако тешко унутарњем положају, који су онда шовинистички листови потенцирали на свој начин. Урбан је ухапшен и спроведен за Загреб.

Терор на Ријеци.

Бакар, 30. маја. После одласка италијанског Краља из Трста и сретно свршеног страјка свију професија на Ријеци, фашисти су почели опет терор. На Ријеци је јуче демонстирала италијанска националистичка омладина под оружјем. Још после подне ишло се улицом са музиком, певало се и викало се, док се руља изопијана и заморена у 11 ч. ноћи почела разилазити. Омладина је ушла у кафане, где је настављена пијанка. Међу нашим становништвом владала је паника, нико није смео да се појави, да не би био линчован. Многи су изударани батинама и злостављани, а било је и пљачке. Официри су нападали наше девојке.

Оставка генерала Живка Павловића.

Београд, 30. маја. Вечерња „Трибуна“ јавља, да је генерал Живко Павловић, командант јадранске дивизије поднео оставку на свој положај, што је изгубио поверену му шифру.

Набавка аутомобила нашој Краљици.

Београд, 20. маја. Министарство Грађевине одобрило је кредит од милион хиљада динара за набавку аутомобила нашој будућој Краљици Марији.

Политичка борба у Словеначкој.

У Словенији можемо обележити три политичка правца, која заступају напредна странка, клерикална и сељачка (кметијска). Све се труде, да стекну што више присталица. Но у главном води се жестока борба јавна и тајна између напредне странке и клерикалне. Ова је борба била жестока и под аустријанским режимом, али је сад постала још изразитија, јер клерикалци грчевито чувају своје терене и под фирмом верском држе своје присталице на окупу. Ови су особито обратили цажњу на рад помоћу женских, које су више везане за религију. Друштво је словеначко раздељено у два табора, јер клерикалци не дају, да се њихове овце мешају са напредним словенским националистима. Клерикалци имају засебне све друштвене организације. Чак ни у „Соколу“ нису заједно. Клерикалци имају Орлове, који су противници Соколима и држећи се оне народне песме: Надбија се орле и соколе. И ако је ова борба жестока и огорчена, има ту добру страну, што једна и друга странка организира широке масе и свака са свога гледишта просвећује их листовима, књигама и различитим друштвеним установама. Ј.

Нова имена местима у Војводини.

Министар унутрашњих послова дао је наређење, да се она места, која носе наслове мађарске и немачке имају обележити новим именима. Тако ће нестати: ТисаКалманфалве, Ретфалве, разних Сентивана, вара и т. д. Било је крајње време!

Чиновничка Војвођанска Задруга за међусобно помагање и штедњу у Новом Саду.

Правила ове Задруге одобрена су од стране Министарства Трговине и Индустрије и предата Окружном Суду у Новом Саду ради протоколисање фирме. Упис честица тече повољно у свима местима Војводине; поред Новог Сада који је до сада убележио преко 1000 честица, пријавила је Рума, да је до 20. маја убележено 600, Ириг 500, Панчево 300 и Сомбор око 300 честица. Стигло је даље од појединаца из Куле, Паланке, Жабља, Тителa, Велике Кикинде, Митровице и других места, међу којима се налази чак и Темишвар, повећи број честица.

Пошто од главних повереника из скоро свију среских места, где се врше уписи, још нису приспели натраг уписни табаци, то ће се тачни број честица знати тек почетком јуна, до ког ће времена бити готове и задружне књиге, а и честичарске књижице исправљене и разаслате поштованим члановима, у којима ће бити и досадашње уплате потврђене.

Овом приликом се умољавају господа која још нису бележила честица, да почитају, како не би заостали иза оних чланова, који су одмах то учинили на почетку, а чланови, да код својих повереника уплаћују месечне уплате све донде док не буде отворен поштански чек-конто, што ће се догодити већ идућег месеца.

Повереници се умољавају, да јуна месеца уберу од чланова уплате и пошаљу најдаље до 8. јуна Задрузи.

Уписати се може осим код повереника сваки дан у новој згради Грађевинске Дирекције, соба број 12, сваког радног дана од 3 до 5 по подне.

БЕРЗА.

Валуте и девизе.

Београд, 27. маја 1922.

Долар 70.

Њујорк 71.—; Париз 652·—; Лондон 319.—; Милано 377.—; Прага 139.50; Беч 0·66½; Берлин 25.75; Букурешт 51.—; Софија —.—. Солун —·—; Будимпешта —·—; Женева —·—. Рим —·—. Цирих —·—.

Тенденција: Девиза Беч наклоњена паду. Код осталих девиза очекује се промена вероватно од резултата зајма.

Продуктна берза.

Нови Сад, 27. маја 1922.

На данашњем састанку били су ови закључци:

Пшеница:	
бачка, 78, 2%, ...	39[illegible]
Кукуруз:	
бачки, ...	30[illegible]
банатски, пар. Бечкерек . . .	30[illegible] —
србиј., пар. Београд	30[illegible] —
Маст свињска:	
нето, ab Бачка	235[illegible] —
Сланина:	
сољена, ab Банат	195[illegible] —

Цене су у динарима.

Народно Позориште.

Репертоар:

Среда 31. маја. „Фауст“ опера у 5 чин. од Гуноа. Гђа Јелисавета Попова и Г. Јосиф Ријавец као гости у улогама: Маргарете и Фауста.

Четвртак 1. јуна. „Љубомора“ позоришна игра у 5 чинова од Арцибашева.

Петак 1. јуни. „Дротар“ (премијера) у 3 чина. Музика од Вебера.

Управник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Томиа Милутар

Ред вожње држ. жељезница.

Почевши од 1. јуна о. г. ступа на снагу нов ред вожње на свим пругама, те од овог дана престаје да важи досадањи ред вожње и возови ће како сваки саобраћати и то: на прузи Београд, Нови Сад, Суботица и обратно.

Воза		Долази у Н. Сад из:	Сат и мин.	Полази из Н. Сада за	Сат и мин.	ПРИМЕДБА:
број	врста					
216	путнички	из Београда	1·06	за Суботицу	1·25	сваки дан
215	„	„ Суботице	2·20	„ Београд	2·45	„ „
205	брзи	„ Суботице	7·20	„ Београд	7·27	„ „
212	путнички	„ Београда	9·17	„ Суботицу	9·28	„ „
204[1]	брзи	„ Београда	9·48	„ Суботицу	9·58	утор., четв., суб. и нед.
211	путнички	„ Суботице	11·10	„ Београд	11·30	сваки дан
202[2]	Ор. експ.	„ Београда	13·24	„ Суботицу	13·35	Понед., средом и петком
213	путнички	„ Суботице	15·48	„ Београд	16·30	сваки дан
201[3]	Ор експ.	„ Суботице	16·03	„ Београд	16·15	понед., четв., суботом
214	путнички	„ Београда	16·55	„ Суботицу	17·03	сваки дан
206	брзи	„ Београда	17·54	„ Суботицу	18·05	сваки дан
203[4]	брзи	„ Суботице	19·09	„ Београд	19·20	утор„ среда, пет. и нед.

[1] Има 1 L вагон за Праг 2 I. и II. и 1. III. Будимпешта и 1. I—II. за Кар. Вари.

[2] Има 1 W. L. Минхен, 2. I. и III. Беч, 1. I. II. и III. Будимпешта, 1. W. L. Праг.

[3] Има 1. W, L. Минхен, 2. I.—II. Беч, 1. W. L. Праг, 1. I—II. и III. Будимпешта.

[4] Има 1. W. L. Праг 2. I—II. 1. III. Будимпешта 1. I—II. Кар. Вари.

Нови Сад, 29. маја 1922.

Масловац.

Огласне вести.

Пре него што купите намештај тепихе погледајте безуветно стовариште фирме Едуард Краус Нови Сад, сопствена столарска и тапецирерска радионица. 761 14-24

Др. Тома Јовановић, специјалиста за венеричне и кожне болести, вратио се са војне дужности и ординира, Краља Петра ул. бр. 25. од 9—12 с. и 6—8 с., а само за даме од 5—6 с. 1111 1—3

Дражбени оглас.

Ради оправке св. храма, овим се расписује дражба на мањак. Дражба ће се одржати у недељу после Духова т. ј. 11. јуна у 10 сати пре подне. Трошковником предвиђени трошкови износе 36038·05 динара. — Ближи услови могу се видети сваки дан у канцеларији парохијскога звања.

Православна срп. црквена општина.
У Поповици 26. маја 1922.

1120 1—3 **Председништво.**

NB. Пошта и жељезничка станица; Путинци (Срем).

Бр. 339. 29. маја 1922. год.

Оглас.

У Државној фабрици свиле у Новом Саду надаваће се у рад, путем офертуалне лицитације оправка зграда и фарбање конструкција и машина.

Заинтересовани нека се за ближа обавештења у најкраћем року обрате овој Управи.

Управа Државне Свиларе
1125 1—1 **Нови Сад.**

ГЛАСОВИР

(концертни) са новом кожном навлаком за одговарајућу цену на продају. — Улитати Футошка улица број 5. у продавници животних намирница. 1115 1-1

Број 1337. 25. маја 1922.

Стечај на лекарско место.

Здравствени Одсек у Новом Саду расписује стечај на место референта за здравствену службу у VII. чин. разреду. Рок стечају је 30. јуни о. г. Молбе треба слати овом Одсеку и приложити им 1) доказ о нашем држављанству и знању државног језика, 2) препис лекарске дипломе, 3) доказе о раду после доктората.

Нови Сад, 25. маја 1922.

1121 1—1 Шеф Здравственог Одсека:
Др. Лаза Марковић с. р.

Број 1261/1922.

Оглас.

Општинско Поглаварство у Оросламошу расписује офертуалну дражбу, ради набавке 10 вагона добрих сувих дрва.

Нудиоци нека своје прописно таксиране и запечаћене понуде пошаљу општинском поглаварству, најдаље до 15-ог јуна т. г.

Из седнице општинског представништва у Оросламошу, одржане 10. маја 1922. год.

У Оросламошу, 26. маја 1922.

Милан Вајдић бележник. 1119 1—3 **Петар Ристић** кнез.

Тражи место

за послужитеља или у државном раду, момак стар 25 год., говори српски, мађарски и немачки, војску је услужио, има свој стан. Обратити се Доситејева ул. 1а Н. Сад
1103 2—2

СРПСКА СРЕМСКА БАНКА Д. Д. У РУМИ

потребује некоијко млађих чиновника, који су били у банкарској пракси. — Рок писменим понудама са ознаком услова до 15. јуна о. г.
1123 1—3

КУЋУ

и ДУЋАН продајем у Новом Саду одмах под повољним условима, Алмашка улица бр. 13. Купцу одмах уз дућан дајем две собе и кујну да се може уселити.
1116 1—1

УПИТАТИ ВЛАСНИКА У КУЋИ.

НА ПРОДАЈУ

Вршаћа гарнитура бр. 8.

у добром стању, марке М. А. ради селидбе. Адреса: Жена Јована Фелдешти Мали Хеђеш. Распитати се може код Ђорђа Бука, Нови Врбас. 1—1 1118

МУАР свиле нуди по најнижој дневној цени
В. КОЛАРСКИ Н. Сад, код „Белог Лептира.“ **ЈОЦА КОЛАРСКИ** Темеринска, код „Шарана.“
1102 3—3

НЕ БАЦАЈТЕ

БРИТВИЦЕ (Billette, Mem) и т. д. јер их врима на електрично брушење

ЈОСИФ ГОРТАН Дунавска ул. бр. 9.
1099 **Цена по комаду пола дин.** 2—6

Продаје се

2 ком. 6 HP. самоходни са гарнитуром
1 исто 5 HP. „ „ „
1 „ 4 HP. „ „ „
2 пара цеви за засипање са млинским камењем. Упитати код: **Розе Фереанц, Стара Кањижа,** а у Новом Саду код: **„Фукса“** биро за оглашивање, Краља Петра улица број 13. 1114 1—3

ЗУБНИ ЛЕКАР

и целокупне медицине
Др. Никола В. Вучковић

После вишегодишње праксе из зубнога лекарства у иностранству, ординира у **Новом Саду, Дунавска улица 15.**
935 18—50

САВЕТА БОЖИЋ, модистиња Земун

Краља Петра улица број 26.

Препоручујем најновије сламне шешире за даме и госпођице. — Нарочито беле тил шешире са умереном ценом за свадбу Н. В. Краља Александра. 949 10—12

Оглашуј те у „Застави“.

Артеско Купатило Чудновати Бунар у Старој Кањижи

Радиоактивна угљено-оксидна лугава бикарбонатна вода лечи реову, болове у вглавцима, ишијас, болове живаца и костобољу. — Ова вода врло добро делује на болове у стомаку, ватвор, златку жилу итд. — Купатило је дивно уређено и снабдевено тако, да одговара свима угодностима болесника. — Станови се могу добити у приватним кућама врло јефтино и управа се стара, да болесницима набави одговарајуће станове. — У дивној згради, која је удаљена неколико корачаји од купатила, може се добити врло добра храна по умереној цени. — „Проспект“ купатила шаље Управа бесплатно.

Стара Кањижа, маја 1922. год.

1124 1—4 **Милан Савић,** гостионичар.

ПОЗИВ.

„Секићска-фенетићска општа Штедионица д. д.“

ће дне 18-ог јуна 1922. год. после п. у 2 сата у друштвеним просторијама одржати

XIV. Редовну Главну Скупштину

на коју се п. деоничари овим позивају.

ДНЕВНИ РЕД:

1) Извештај управног и надзорног одбора о 1921. пословној години.
2) Установљење биланса.
3) Давање диспензије.
4) Подизање главнице на 300.000·— динара и у вези истог преиначење правила.
5) Избор управе и надзорног одбора.
6) Предлози.

ПРИМЕДБА: На скупштини само они деоничари могу суделовати, који 8 дана пре одржања скупштине своје деонице заједно са непротеклим купонима депонирају уз признаницу депоновану код друштвене благајне у Секићу или код Опште Штедионице д. д. у Тополи.

Рачун биланцније на децембера 1921. год.

ИМАЊЕ				ТЕРЕТ			
129	Готовина у благајни	109592	93	1	Деоничка главница	60000	—
125	Менични портфеј	66060	—	32	Резервна главница	60000	—
123	Хипотекарни зајмови	46455	—	119	Резервне вредности у опадању	7000	—
139	Готовина у штедионама	393114	04	132, 135	Улози	3546272	41
139	Дознаке по текућем рачуну	451003	96	121	Неподигнута дивиденда	680	—
86	Вредностни папири	2767972	—	139	Повериоци	159817	51
13	Намештај	200	—	117	Прелазне камате	628	01
		3834397	93			3834397	93

СЕКИЋ, 18. марта 1922. год.

1117 1—1 **УПРАВА.**

Штампарско Подузеће „Застава“ д. д. 727—1922.